

Etični kodeks

Uvod

To je Kodeks etike in profesionalne prakse za vse posameznike in organizacijske člane Evropskega združenja za psihoanalitično psihoterapijo (ECPP), torej prav tako za Evropsko združenje psihoanalitičnih pristopov – Slovenija (EZPPS). Kodeks ima dvojni namen; prvič, opredeliti želi splošne vrednote in načela ter postaviti standarde profesionalnega ravnanja za psihoterapevte v psihoanalitičnem pristopu (dalje: psihoanalitične psihoterapevte) in psihoanalitične učne inštitute; in drugič, informirati in zaščititi vse, ki poiščejo njihovo storitev.

Psihoanalitični psihoterapevti so odgovorni, da upoštevajo načela Kodeksa etike in poklicne prakse, in ga uporabljajo kot osnovo za dobro poklicno prakso in ne toliko kot seznam minimalnih zahtev.

Splošna načela in vrednote

Psihoanalitični psihoterapevti spoštujejo dostojanstvo in vrednost posameznika ter stremijo k ohranjanju in varovanju temeljnih človekovih pravic. Zavezani so

k širjenju znanja o človekovem vedenju in njegovem razumevanju, tako glede njih samih kot drugih, ter uporabi tega znanja v dobrobit človeštva.

Pri uresničevanju teh usmeritev se trudijo za varovanje dobrobiti vseh, ki se poslužujejo njihovih storitev, in ljudi, ki so povezani z njimi (v primeru, da slednje ne nasprotuje potrebam njihovih pacientov) ter katerihkoli drugih udeležencev v raziskavah.

Psihoanalitični psihoterapevti spoštujejo druge člane svojega in sorodnih poklicev ter si po svojih najboljših močeh prizadevajo zagotavljati informacije, če to ne nasprotuje interesu njihovih pacientov, ter izkazovati vzajemno spoštovanje.

Svoje znanje smejo uporabljati le za namene, ki so v skladu s temi vrednotami, in ne smejo tudi drugim dovoljevati nikakršne zlorabe teh vrednot.

Psihoanalitični psihoterapevti so upravičeni do svobode raziskovanja in komunikacije in s tem sprejemajo odgovornost, ki jo ta svoboda prinaša: pristojnost, objektivnost pri uporabi svojega znanja in skrb za dobro pacientov, kolegov, študentov, udeležencev v raziskavah in vseh članov družbe.

Psihoanalitični psihoterapevti se morajo kot izvajalci psihoterapije zavedati, da nosijo veliko družbeno odgovornost, saj lahko njihova priporočila in profesionalne aktivnosti spremenijo življenje drugih. Pozorni so na osebne, družbene, organizacijske, finančne, okoljske in politične situacije in pritiske, ki bi lahko vodili do zlorabe njihovega vpliva.

Pri sledenju omenjenim idealom se psihoanalitični psihoterapevti strinjajo z upoštevanjem naslednjih etičnih načel.

Kodeks etike in poklicne prakse

1. Dobrobit stranke

1.1. Psihoanalitični psihoterapevti spoštujejo integriteto in varujejo dobrobit posameznikov in skupin, s katerimi delajo. V primeru, da med pacientom in inštitucijo, ki zaposluje psihoterapevta, pride do navzkrižja interesov, mora psihoterapevt razjasniti naravo in usmeritev svoje zavezanosti in odgovornosti ter vse stranke obvestiti o svojih zavezah.

Psihoanalitični psihoterapevti informirajo svoje paciente o namenu in naravi vsake evalvacijske terapije ali izobraževalnega in učnega postopka in odprto pojasnijo, da imajo pacienti, študenti, praktikanti ali udeleženci v raziskavah možnost svobodne izbire pri udeležbi. Siljenje ljudi, da se udeležijo ali da vztrajajo pri storitvah, je neetično.

1.2. Psihoanalitični psihoterapevti se zavedajo svojih lastnih potreb in svoje potencialno vplivne vloge na druge ljudi, npr. na paciente, študente in edukante. Njihovega zaupanja in odvisnosti ne izkoriščajo.

1.3. Psihoanalitični psihoterapevti se morajo zavedati svojih zavednih in nezavednih motivacij tako ob nastopu kot med nadaljnjim opravljanjem svojega poklica in prakse. Terapevti morajo ohranjati sposobnosti, da kompetentno opravljajo svoje delo, in ukreniti vse potrebno za to. To vključuje seznanjenost z aktualnim kliničnim in teoretičnim napredkom na tem strokovnem področju. Natančneje - od vsakega psihoanalitičnega psihoterapevta se pričakuje, da sodeluje v programu stalnega strokovnega razvoja.

1.4. Psihoanalitični psihoterapevti se morajo izogibati kakršnimkoli dvojnim razmerjem, ki bi lahko škodovala njihovi profesionalni presoji ali povečala tveganje zlorabe. Med primere tovrstnih dvojnih razmerij spadajo izvajanja

profesionalne terapije za zaposlene, študente, supervizante, bližnje prijatelje ter svojce ali njihova udeležba pri raziskavah. Spolna intimnost s pacienti, študenti, edukanti ali udeleženci v raziskavi, je neetična.

1.5. Psihoanalitični psihoterapevti se morajo vzdržati izvajanja terapije, če je njihovo fizično ali psihološko stanje resneje oslABLjeno in je npr. posledica zlorabe alkohola ali drog, bolezni ali osebnega stresa. V takšni situaciji mora terapevt svojim pacientom priporočiti drugega primernege terapevta ter zase poiskati ustrezno strokovno in/ali psihoterapevtsko pomoč.

1.6.. V primeru, da psihoanalitični psihoterapevt privoli v izvajanje terapije za pacienta na zahtevo tretje osebe, prevzame odgovornost, da vsem vpletenim osebam pojasni naravo medsebojnih razmerij.

1.7. Profesionalno razmerje med psihoanalitičnim psihoterapevtom in pacientom se začne ob njunem prvem stiku in se nadaljuje med terapijo in postterapevtsko fazo. Etični kodeks narekuje terapevtom, kako ravnati s pacienti med terapijo in v obdobju treh let po njenem zaključku.

1.8. Psihoanalitični psihoterapevti imajo pravico sami izbrati terapevtske tehnike in terapevtski okvir. Paciente morajo seznaniti, da je terapija posebne vrste dialog, v katerem je potrebno ubesediti vsa čustva in želje. Pri tej modaliteti se v pomoč pacientu uporablja tako verbalna kot neverbalna komunikacija, ki se jo dá prevesti v verbalno.

1.9. Pacienti imajo med terapevtskim srečanjem pravico verbalno izraziti vse svoje misli in občutja. Psihoanalitični psihoterapevti raziskujejo pacientove misli in občutja tako o njih samih kot napram njim. Pacientove pravice do izražanja kakršnihkoli čustev ne sme ovirati nezadostna ali nepravilna interpretacija; terapevti ne smejo ničesar označiti za patološko. Psihoanalitični psihoterapevti imajo v primeru napadalnega vedenja pacienta pravico uporabiti primerne ukrepe in postaviti meje pri terapevtskem delu.

1.10. Psihoanalitični psihoterapevti so v terapevtskih odnosih s pacienti angažirani; ta odnos omogoči uporaba psihoanalitične metodologije. Pacienti

imajo pravico verbalizirati svoje odzive na ta odnos. Cilj neomejene verbalizacije je, da se raziščejo pacientove obrambe, kot se le-te izražajo med samo terapijo.

1.11. Psihoanalitični psihoterapevti raziskujejo med diagnostičnimi srečanji pacientova pričakovanja in zahteve in se zatem odločijo, ali mu lahko pomagajo.

1.12. Psihoanalitični psihoterapevti morajo premisliti, če je njihova terapevtska metoda primerna za določenega pacienta in za njegove izražene simptome in značilnosti. Na tej stopnji se morajo tudi odločiti, ali bi bila terapija v interesu pacienta in, ali bi mu koristila.

Psihoanalitični psihoterapevti zaključijo terapevtsko ali svetovalno razmerje, kadarkoli pacient to zahteva. Pacientu ponudijo pomoč pri iskanju alternativne pomoči.

1.13. Psihoanalitični psihoterapevti imajo pravico zavrniti pacienta, če menijo, da je zahteva pacienta nerealistična ali škodljiva njemu samemu, njim ali splošni javnosti.

1.14. Psihoanalitični psihoterapevti morajo aktivno delovati proti idejam in dejanjem, ki ogrožajo pacientovo dostojanstvo glede na njegovo etnično pripadnost, raso, spol, spolno usmeritev, vero ali socialno-ekonomski status.

2. Moralni in pravni standardi

2.1. Moralni in etični standardi vedenja psihoanalitičnih psihoterapevtov so njihova osebna stvar v enaki meri, kot veljajo za vsakega drugega državljana, razen takrat, ko lahko ogrozijo izpolnitev njihove poklicne odgovornosti ali zmanjšajo zaupanje javnosti v psihoterapijo in psihoterapevte. Glede osebnega vedenja so psihoanalitični psihoterapevti senzibilni do prevladujočih družbenih standardov in do možnega učinka, ki ga ima lahko tako konformizem kot tudi odstopanje od teh standardov na kakovost izvajanja njihove psihoterapevtske

prakse. Psihoanalitični psihoterapevti se prav tako zavedajo možnega vpliva svojega javnega vedenja na opravljanje poklicnih dolžnosti svojih stanovskih kolegov.

2.2. Psihoanalitični psihoterapevti se kot delojemalci ali delodajalci ne angažirajo pri nobenih dejavnostih, ki so neetične ali katerih rezultat so nelegalna ali protipravna dejanja. Med omenjene prakse spadajo tudi te, a niso omejene zgolj na te, ki so v povezavi z raso, hendikepom, spolno usmerjenostjo, vero ali narodnostjo, in sicer pri izvajanju prakse, zaposlovanju, napredovanju in edukaciji.

2.3. Psihoanalitični psihoterapevti se morajo v svoji profesionalni vlogi izogibati kakršnihkoli dejanj, ki bi lahko kršila ali ogrozila človekove, pravne ali državljske pravice pacienta ali drugih oseb, ki bi jih dejanje zadevalo.

2.4. Psihoanalitični psihoterapevti ne smejo izkoriščati svojega poklicnega razmerja s pacienti, supervizanti, študenti, zaposlenimi ali osebami, udeleženi v raziskavah. Terapevti morajo v okviru poklicnega odnosa vzdrževati ustrezne meje in svojih tako trenutnih kot preteklih pacientov ne smejo izkoriščati v finančnem, spolnem ali čustvenem smislu.

2.5. Ko psihoanalitični psihoterapevti izvedo, da je določen psihoterapevt prekršil etične norme, in se jim zdi primerno, da se vpletejo v zadevo, poskusijo težavo rešiti na neformalen način, in sicer tako, da se o neetičnem ravnanju pogovorijo s tem psihoterapevtom. Če gre za neprimerno ravnanje manjše narave ali gre bolj za pomanjkanje občutljivosti, razumevanja, znanja ali izkušenj, je takšna neformalna rešitev popolnoma sprejemljiva. Tovrstna rešitev se izpelje na zaupen način. Če gre za večjo in resnejšo kršitev, za katero takšen neformalen postopek ne bi bil sprejemljiv, morajo psihoanalitični psihoterapevti na kršitev opozoriti ustrezno inštitucijo, združenje ali komisijo za profesionalno etiko in ravnanje.

3. Dogovor in okvir terapije

3.1. Profesionalno ravnanje določajo tako interesi pacientov kot tudi varstvo javnosti in psihoanalitičnih psihoterapevtov.

3.2. Psihoanalitični psihoterapevti se s pacientom vnaprej dogovorijo in razjasnijo vse zadeve, ki se tičejo skupnega dela. Izogibajo se odnosom, ki bi lahko omejili njihovo objektivnost ali ustvarili navzkrižne interese.

3.3 Dogovor opredeljuje terapevtski odnos kot vzajemno dejavnost, kjer psihoanalitični psihoterapevt za rešitev pacientovih težav uporabi svoje strokovno znanje in veščine, potrebne za razumevanje pacientove zavedne in nezavedne motivacije, z namenom, da bi pacient razrešil svoj problem.

3.4. Predhodni dogovor vključuje zadeve, kot so trajanje in pogostost srečanj, kraj in čas srečanj ter višina in pogoji plačila. Če je potrebno, se med trajanjem terapije dogovorita še o drugih stvareh: npr. o prenehanju srečanj, o plačilu izostalih srečanj, itd.

3.5. Psihoanalitična terapija temelji na pacientovi informiranosti in privolitvi ter njegovem sodelovanju v procesu terapije.

3.6. Profesionalna etika prepoveduje kakršnokoli izkoriščanje pacienta v korist psihoanalitičnega psihoterapevta. Vsak nasilni ali spolni fizični kontakt psihoanalitičnega psihoterapevta napram pacientu velja za neetičnega kljub pacientovi privolitvi.

3.7. Pacienta se ne sme obravnavati brez njegovega privoljenja ali proti njegovi volji. Slednje velja tudi za otroke; v teh primerih se zahteva privoljenje njihovih staršev ali skrbnikov. Psihoanalitični psihoterapevt ima z otrokom poseben dogovor. Dogovor, sklenjen med psihoanalitičnim psihoterapevtom in otrokovimi starši brez otrokovega privoljenja, krši otrokove pravice.

4. Zaupnost in zapiski

4.1. Psihoanalitični psihoterapevti so zavezani k spoštovanju zaupnih podatkov, ki jih med delom pridobijo od svojih pacientov.

4.2. Razkritje katerihkoli podatkov o pacientu brez njegovega dovoljenja je resno kršenje profesionalne etike. Če želi psihoanalitični psihoterapevt podatke o pacientu uporabiti v predstavitvi, znanstvenem delu, itd., mora zadostno prikriti pacientovo identiteto. Edina izjema je v primeru, ko oceni, da bi prikrivanje podatkov predstavljalo nevarnost za pacienta, druge ljudi ali splošno javnost. Psihoanalitični psihoterapevt se trudi ohranjati ravnovesje med zaupnostjo in varnostjo drugih oseb ter javnosti.

4.3. Paciente je potrebno obvestiti o zaupnosti njihovih podatkov in o pogojih, ko psihoanalitični psihoterapevti to lahko kršijo.

4.4. Zaupnost velja za neomejeno obdobje. Psihoanalitični psihoterapevti poskrbijo, da so zaupni podatki shranjeni na varnem, kar velja tudi za primer, ko terapevt pacientu ni na razpolago, in za odstranitev zapisov.

4.5. V primeru, da psihoanalitični psihoterapevti delajo z mladoletnimi osebami ali z drugimi osebami, ki ne morejo prostovoljno podati svoje privolitve, se morajo še bolj potruditi za zaščito pacientovih interesov in se o tem posvetovati tudi z drugimi vpletenimi osebami.

5. Strukturiranje odnosa s pacientom

5.1. Psihoanalitični psihoterapevti so s strani pacienta plačani le za opravljeno delo in za čas, ki so ga porabili za to. Terapevt in pacient se o ceni storitev sporazumno dogovorita.

5.2. Psihoanalitični psihoterapevti ne plačajo in ne dobijo plačane provizije, če pacientu priporočijo drugega strokovnjaka/kolega ali pa je k njim na priporočilo drugega psihoterapevta napoten nov pacient.

5.3. Psihoanalitični psihoterapevti morajo na zahtevo pacienta predložiti svoj izkaz o usposobljenosti in ne smejo le trditi ali nakazovati, da ga posedujejo.

Psihoanalitični psihoterapevti morajo na začetku psihoterapije izpostaviti pogoje in (če je to primerno) metode izvajanja psihoterapije.

5.5. Psihoanalitični psihoterapevti morajo pacientu pravočasno sporočiti kakršnekoli spremembe, ki se tičejo urnika terapije in načrtovanih premorov.

6. Poklicna kompetenca

6.1. Vzdrževanje visokega standarda usposobljenosti je odgovornost, ki si jo delijo vsi psihoanalitični psihoterapevti in je v interesu javnosti in poklica v celoti. Psihoanalitični psihoterapevti morajo poznati meje svoje usposobljenosti in omejitve tehnik, ki jih izvajajo. Izvajajo lahko le storitve in uporabljajo le tiste tehnike, za katere so bili usposobljeni s pomočjo treninga in pridobljenih izkušenj. Na področjih, kjer standardi še niso uveljavljeni ali ne obstajajo, se morajo psihoanalitični psihoterapevti posluževati ustreznih ukrepov za zaščito dobrobiti svojih pacientov. Seznanjeni morajo biti o aktualnih zdravstvenih, znanstvenih in strokovnih informacijah, povezanih s storitvami, ki jih ponujajo.

6.2. Psihoanalitični psihoterapevti priznavajo različne usmeritve, navzoče na psihoanalitičnem področju, tako na praktičnem kot teoretičnem. Priznavajo tudi druge psihoterapevtske pristope. Spekter svojega znanja in sposobnosti širijo tako, da se zanimajo za nove teorije, tehnike in znanja v svoji modaliteti kot tudi v drugih humanističnih in znanstvenih pristopih.

6.3. Psihoanalitični psihoterapevti priznavajo potrebo po nadaljevanju strokovnega usposabljanja in osebnega razvoja ter so odprti za nove postopke in spremembe v pričakovanjih in vrednotah, ki se razvijajo tekom časa.

6.4. Psihoanalitični psihoterapevti stalno stremijo k izboljšanju svoje strokovne usposobljenosti ter se udeležujejo konferenc, zborov, delavnic in seminarjev v zvezi s psihoterapijo in psihoanalizo.

6.5. Psihoanalitični psihoterapevti so odgovorni za svoje delo in ne smejo prekoračiti meje svoje kompetence. V primeru upokojitve, bolezni ali prenehanja izvajanja terapij lahko svojo funkcijo prenesejo le na tiste specialiste, ki so zaradi svoje strokovne usposobljenosti in izkušenj sposobni izvajati tovrstno delo.

6.6. Psihoanalitični psihoterapevti izvajajo svojo prakso v skladu z obstoječimi pravili in ureditvami države, kjer delujejo in ki zadevajo njihov poklic, naziv in raven legalne kompetence.

6.7. V primeru, da psihoanalitični terapevti niso dovolj usposobljeni za postavljanje diagnoze, terapevtske metodologije ali katerikoli drugih zadev v povezavi z varovanjem pacientovega zdravja, jim njihova profesionalna odgovornost in moralna dolžnost narekujeta, da se posvetujejo s kolegi iz druge specializacije. Sistematična svetovanja so dolžni nuditi svojim kolegom, prav tako pa jih morajo od njih tudi sami sprejemati ter tako delovati za pacientovo dobrobit in ne za svojo korist. Psihoanalitični psihoterapevti ne smejo odkloniti strokovne pomoči svojim kolegom.

6.8. Psihoanalitični psihoterapevti znajo prepoznati razlike med ljudmi, npr. tiste, ki jih povezujemo s starostjo, spolom, družbeno ekonomskim in etničnim ozadjem ali s posebnimi potrebami tistih, ki so prikrajšani v kakršnemkoli oziru. Z ustrezno izobrazbo, izkušnjami ali nasveti zagotavljajo izvajanje kompetentnih in primernih storitev, ki so namenjene tem ljudem.

6.9. Psihoanalitični psihoterapevti, ki so odgovorni za odločitve, ki zadevajo posameznike, ali za pravila, ki temeljijo na rezultatih testnih raziskav, morajo razumeti psihološke in izobraževalne meritve, znati pravilno ovrednotiti probleme in interpretirati kvantitativne in kvalitativne testne postopke in raziskave.

6.10. Psihoanalitični psihoterapevti se zavedajo, da lahko osebne težave in konflikti vplivajo na njihovo profesionalno učinkovitost. Vzdržati se morajo udeležbe v katerikoli aktivnosti, kjer bi njihove osebne težave lahko vodile do

pomanjkljivega delovanja ali bi škodovale pacientu, kolegu, študentu ali udeležencu v raziskavi. V primeru, da bi terapevt prisostvoval aktivnostim, kjer bi se zavedal svojih osebnih težav, mora poiskati strokovnjaka, ki mu bo svetoval glede suspenza, prenehanja izvajanja prakse ali glede omejitve njegovih profesionalnih dejavnosti.

6.11. Psihoanalitični psihoterapevti se poslužujejo supervizijskih srečanj in izkoristijo vsako možnost supervizije, če ta lahko izboljša kakovost terapij in njihovih rezultatov. Kandidati, ki se usposablajo za psihoanalitične psihoterapevte, so med psihoanalitično usmerjenim treningom odgovorni za kakovost in količino svoje osebne analize in supervizije v skladu z ECPP standardi usposabljanja.

6.12. Psihoanalitični psihoterapevti, ki vstopajo na novo na področje dejavnosti, jamčijo, da so pred začetkom izvajanja svoje prakse zaključili predpisan del usposabljanja in izpolnjujejo vse profesionalne zahteve nove dejavnosti, ter da njihovo delovanje na tem novem področju dosega najvišje možne standarde. Jamčijo tudi za odsotnost vsakršne zmede ali konflikta v zvezi s katerokoli njihovo drugo potekajočo dejavnostjo.

7. Oglaševanje in izjave za javnost

7.1. Javne izjave, oglasi za storitve in promocijske aktivnosti psihoanalitičnih psihoterapevtov služijo namenu ozaveščanja ljudi ter jim pomagajo do lažjih odločitev in presoje. Psihoanalitični psihoterapevti predstavljajo svoje poklicne kvalifikacije, pripadnost in funkcije objektivno in pravilno, prav tako pa tudi vse tiste institucije ali organizacije, s katerimi so njihove izjave ali oni sami povezani. V javnih izjavah, s katerimi psihoanalitični psihoterapevti podajajo informacije o psihoterapiji ali strokovna mnenja ali informacije o razpoložljivih tehnikah, produktih, publikacijah in storitvah, morajo biti njihova stališča osnovana na splošno priznanih odkritjih in tehnikah, s polnim priznavanjem meja in spremenljivosti tovrstnih dokazov.

7.2. Ko objavljajo ali oglašujejo strokovne storitve, lahko psihoanalitični psihoterapevti navedejo naslednje informacije, s katerimi opišejo tako sebe kot storitve, ki jih nudijo: ime, najvišjo relevantno akademsko stopnjo izobrazbe ali certifikat usposobljenosti pooblaščne ustanove, datum, vrsto in priznanja ECP za svoje psihoterapevtsko delo, članstvo v psihoterapevtskih in psihoanalitičnih organizacijah ter strokovno relevantnih ali povezanih organih. Vključujejo lahko tudi naslov, telefonsko številko, delovni čas, kratek seznam storitev, ki jih nudijo, primeren prikaz cen, znanje tujih jezikov, politiko v zvezi z zavarovanjem ali plačili s strani tretjih oseb ter druge kratke in relevantne informacije. Objavijo lahko tudi druge relevantne ali pomembne informacije za uporabnike, v kolikor to ni prepovedano z drugimi določbami tega Etičnega kodeksa.

7.3. Psihoanalitični psihoterapevti ne smejo v objavah ali v oglasih, v katerih ponujajo svoje storitve ali navajajo svoje publikacije, izpostaviti svoje pripadnosti določeni organizaciji na način, ki bi nakazovala na sponzorstvo ali pooblaščenost s strani omenjene organizacije. Psihoanalitični psihoterapevti ne smejo navesti evropske ali nacionalne registracije ali statusa v inštituciji ali združenju na način, ki bi sugeriral, da takšen status pomeni posebno strokovno usposobljenost ali kvalifikacijo.

Javne objave vključujejo, vendar ne izključno, komunikacijo preko periodične literature, knjig, seznamov, imenika, interneta, televizije, radia ali filma. Ne smejo vsebovati (I) napačnih, lažnih, zavajajočih ali nepoštenih izjav; (II) napačne razlage dejstev ali izjav, ki bi bile lahko zavajajoče; (III) izjav pacientov o kakovosti psihoterapevtovih storitev ali produktov; (IV) izjav, ki utegnejo vzbujati napačna in neupravičena pričakovanja glede ugodnih rezultatov; (V) izjav, ki lažno nakazujejo na nenavadno, edinstveno ali unikatno sposobnost; (VI) izjav, ki nagovarjajo strahove, skrbi ali čustva potencialnih pacientov, povezanih z možnimi posledicami, če bi zavrnil

ponujene storitve; (VII) izjav, ki zadevajo primerljivo zaželenost ponujenih storitev; (VIII) izjav o neposrednem nagovarjanju posameznih pacientov.

7.4. Psihoanalitični psihoterapevti ne smejo predstavniku tiska, radia, televizije ali drugega komunikacijskega medija v zameno za objavo njihove dejavnosti podariti nobene vrednosti ali to storitev kakorkoli drugače kompenzirati. Razvidno mora biti, da gre za plačan oglas, razen če je iz konteksta očitno, da je oglas plačan. Psihoanalitični psihoterapevt mora oglas, ki je javnosti dostopen preko radia ali televizije, predhodno odobriti za javno predvajanje. Kopije oglasov in posnetkov predvajanj psihoanalitični psihoterapevt hrani.

7.5. Če objave ali oglasi za skupine za osebno rast, skupinska srečanja s posebnimi interesi in tečaje, ponujajo klinike, učni inštituti ali zavodi, morajo podati jasno izjavo o namenu srečanj ter opisom izkušenj in ponujenih storitev. Izobraževanje, usposabljanje in izkušnje članov učnega osebja so primerno navedene in na voljo že pred pričetkom sestave skupine, tečaja ali storitev. Cene storitev in vse pogodbene obveznosti morajo biti jasno sporočene pred pristopom k udeležbi.

7.6. Psihoanalitični psihoterapevti, povezani z razvojem ali promocijo psihoterapevtskih tehnik, izdelkov, knjig ali drugih podobnih predmetov, ki so na voljo za trgovinsko prodajo, se morajo truditi, da so oglaševanja in predstavitve strokovna, znanstveno sprejemljiva, etična in informativna, podprta z dejstvi.

7.7. Psihoanalitični psihoterapevti v reklamnih objavah ali oglasih, namenjenih javnosti, v katerih priporočajo nakup ali uporabo izdelkov ali storitev določenega ponudnika, ne sodelujejo zaradi osebne koristi, če takšno sodelovanje temelji le na njihovem statusu psihoterapevta.

7.8. Psihoanalitični psihoterapevti predstavljajo psihoterapevtsko znanost in umetnost pravilno in pošteno ter svoje storitve, izdelke in publikacije ponujajo

tako, da ni možna napačna interpretacija, ki bi izhajala iz senzacionalizma, pretiravanja ali površinskega. Glavno vodilo psihoanalitičnih psihoterapevtov je pomoč javnosti z namenom razvijanja tehtnih presoj, mnenj in odločitev.

7.9. Psihoanalitični psihoterapevti so dolžni popravljati tiste, ki predstavljajo svoje poklicne kvalifikacije ali z njimi povezane produkte ali storitve na način, ki ni v skladu s temi smernicami.

7.10. Ko psihoanalitični psihoterapevti podajajo osebne nasvete med javnim predavanjem, v časopisnem članku ali v reviji, na radijskem ali televizijskem programu, preko elektronske ali navadne pošte ali preko drugega podobnega medija, uporabljajo zadnje aktualne in relevantne informacije ter največjo mero svoje strokovne presoje.

7.11. Produkti, ki so opisani ali predstavljeni s pomočjo javnih predavanj ali demonstracij, članka v časopisu ali reviji, radijskega ali televizijskega programa, elektronske ali navadne pošte ali s pomočjo drugega podobnega medija, morajo upoštevati enake standarde, kot veljajo v kontekstu poklicnega razmerja.

8. Raziskave, usposabljanje in objave

8.1. Psihoanalitični psihoterapevti se kot terapevti, učitelji, trenerji in raziskovalci zavedajo dejstva, da njihove osebne vrednote lahko vplivajo na njihovo komunikacijo, uporabo tehnik, izbiro in predstavitev pogledov ali gradiv in na naravo ali implementacijo raziskave. Ko se ukvarjajo s temami, ki bi lahko koga prizadele, upoštevajo in spoštujejo različna stališča in občutke, ki bi jih o tej temi lahko imeli njihovi pacienti, študenti, praktikanti in drugi.

8.2. Psihoanalitični psihoterapevti kot učitelji ali vodje usposabljanja priznavajo za svojo glavno dolžnost pomagati drugim dosežati znanje in veščino. Visok

standard šolanja ohranjajo s pomočjo popolnega, pravilnega ter objektivnega podajanja informacij.

8.3. Psihoanalitični psihoterapevti kot učitelji zagotavljajo, da so trditve v katalogih in programih tečajev pravilne in niso zavajajoče, kar še posebej velja za teme, ki jih pokrivajo, osnove za evalvacijo napredka in za naravo izkušenj na tečaju.

Objave, brošure ali oglasi, ki opisujejo delavnice, seminarje ali druge izobraževalne programe, morajo natančno opisati, komu je program namenjen, ter navesti ustrezne zahteve, cilje izobraževanja ter naravo gradiv, ki jih nameravajo pokrivati. Omenjene objave pravilno predstavljajo izobraževanje, usposabljanje in izkušnje psihoanalitičnih psihoterapevtov, ki izvajajo program, ter vse stroške, povezane s programom.

8.4. Psihoanalitični psihoterapevti kot raziskovalci sprejemajo odgovornost za izbiro tem svojih raziskav ter metod, analiz in poročil, ki jih bodo pri tem uporabili. Svoje raziskave načrtujejo na način, s katerim zmanjšajo možnost zavajajočih ugotovitev. Poskrbijo za temeljito razpravo glede omejitev njihovih podatkov, še posebno, če se njihovo delo dotika socialne politike ali bi lahko škodilo ljudem določene starosti, spola, etnične, družbeno ekonomske pripadnosti ali drugih družbenih skupin.

8.5. Psihoanalitični psihoterapevti morajo v primeru izvajanja raziskav v institucijah ali organizacijah pridobiti ustrezna pooblastila. Zavedajo se svojih dolžnosti do prihodnjih raziskovalcev in instituciji gostiteljici zagotavljajo pridobitev zadostnih informacij glede raziskav ter ustrezno priznavajo njen prispevek k raziskavi.

8.6. Javne objave in oglasi, ki nagovarjajo udeležence raziskave, pri kateri kot spodbudo nudijo klinične ali druge strokovne storitve, morajo jasno sporočati

naravo teh storitev ter tudi stroške in druge zahteve, ki jih morajo udeleženci v raziskavi sprejeti.

8.7. Psihoanalitični psihoterapevti v objavljenih poročilih o svojem delu nikoli ne prikrijejo neugodnih podatkov, priznavajo pa tudi obstoj alternativnih hipotez in razlag o svojih izsledkih. Psihoanalitični psihoterapevti so zaslužni le za delo, ki so ga dejansko opravili. Z ustreznimi osebami in agencijami že vnaprej razjasnijo pričakovanja, ki jih imajo v zvezi z deljenjem in koriščenjem raziskovalnih podatkov.

8.8. Zasluge za objavo pripišejo tistim, ki so k objavi sorazmerno prispevali s svojim strokovnim sodelovanjem. Večje prispevke profesionalnega značaja, ki jih je k skupnemu projektu prispevalo več ljudi, se prepozna kot skupno avtorstvo; posameznik, ki je k projektu doprinesel glavni prispevek, se navede na prvem mestu. Manjše prispevke profesionalnega značaja in obširno administrativno ali podobno nestrokovno pomoč se lahko navede v opombah ali v uvodni izjavi. Neobjavljeno ali objavljeno gradivo, ki je neposredno vplivalo na raziskavo ali pisanje, se navede s posebnim citiranjem. Psihoanalitični psihoterapevti, ki za objavo zberejo ali preuredijo gradivo drugih, objavijo gradivo v imenu izvirne skupine, in če je to primerno, navedejo svoje ime kot urednika ali vodje. Poimensko je potrebno imenovati prav vse, ki so prispevali k raziskavi.

9. Tehnike ocenjevanja

9.1. Psihoanalitični psihoterapevti se morajo pri razvoju, objavi in koriščenju psihoterapevtskih ali psiholoških ocenjevalnih tehnik zavzemati za dobrobit in najboljši interes pacienta. Poskrbijo, da ne pride do zlorabe rezultatov ocenjevanja. Spoštujejo pacientovo pravico do poznavanja rezultatov, podanih interpretacij in osnov za njihove zaključke in priporočila. Psihoanalitični psihoterapevti se trudijo ohranjati varnost testov in drugih tehnik ocenjevanja

v okviru meja pravnih pooblastil. Stremijo k temu, da tudi drugi ustrezno uporabljajo tehnike ocenjevanja.

9.2. Psihoanalitični psihoterapevti pri uporabi tehnik ocenjevanja spoštujejo pravico pacienta do popolne razlage narave in namena tehnik v jeziku, ki ga lahko razume, razen če se o določeni izjemi v zvezi s to pravico dogovorijo vnaprej. V primeru, da razlago poda nekdo drug, naredi psihoanalitični psihoterapevt vse, kar je potrebno za zagotovitev ustreznosti teh razlag.

9.3. Psihoanalitični psihoterapevti, ki so odgovorni za razvoj in standardizacijo psiholoških testov in drugih tehnik ocenjevanja, izkoristijo že uveljavljene znanstvene postopke in upoštevajo relevantne standarde EAP in ECPP kot tudi nacionalne, institucionalne in organizacijske standarde.

9.4. Psihoanalitični psihoterapevti morajo pri poročanju o rezultatih ocenjevanja izpostaviti kakršnekoli zadržke, ki bi morebiti obstajali v zvezi z veljavnostjo ali zanesljivostjo zaradi okoliščin ocenjevanja ali neprimernostjo norm za testirano osebo. Psihoanalitični psihoterapevti stremijo k preprečevanju zlorabe rezultatov ocenjevanja in njihove interpretacije.

9.5. Psihoanalitični psihoterapevti se zavedajo, da lahko rezultati ocenjevanja zastarajo in ne predstavljajo popolne slike ocenjevane osebe. Trudijo se izogibati in preprečevati zlorabo zastarelih tehnik ali nepopolnih ocen.

9.6. Psihoanalitični psihoterapevti, ki nudijo storitve ocenjevanja in interpretiranja, so pristojni, da s primernimi dokazi podkrepijo pristnost programov in postopkov, ki so jih uporabili, da so prišli do določene razlage. Javna interpretacija se razume kot posvetovanje strokovnjaka s strokovnjakom. Psihoterapevti se morajo izogibati zlorabi poročil o ocenjevanju.

9.7. Psihoanalitični psihoterapevti ne spodbujajo in ne promovirajo uporabe psihoterapevtskih ali psiholoških tehnik ocenjevanja pri poučevanju, sponzorstvu ali superviziji s strani neprimerno usposobljenih ali kako drugače nekvalificiranih oseb.

10. Aplikativne raziskave

10.1. Odločitev za raziskavo je v rokah posameznega psihoanalitičnega psihoterapevta, ki presodi o tem, kako najbolje prispevati k humanistični znanosti in dobrobiti človeka. V primeru, da se psihoterapevt odloči za izvedbo raziskave, mora premisliti o različnih smereh in virih, v katere bo usmeril svojo raziskavo. Na podlagi tega psihoanalitični psihoterapevt izvede raziskavo ter pri tem upošteva dostojanstvo in dobrobit udeležencev v raziskavi in pravila ter strokovne standarde, ki botrujejo izvedbi raziskave z udeleženi osebami.

10.2. Pri načrtovanju raziskave je psihoanalitični psihoterapevt, ki izvede raziskavo (raziskovalec), odgovoren za temeljito oceno njene etične sprejemljivosti. V primeru, da raziskava zaradi tehtanja znanstvenih in družbenih vrednot nakazuje na potreben kompromis glede kateregakoli načela, je raziskovalčeva dolžnost, da glede etičnosti odločitve poišče strokovni nasvet in pri tem strogo upošteva varnost ter poskrbi za zaščito udeleženih oseb v raziskavi.

10.3. Raziskovalčeva glavna etična dolžnost je skrb, ali bo udeleženec v raziskavi glede na splošno priznane standarde podvržen »tveganju« ali le »minimalnemu tveganju«.

10.4. Raziskovalec je vedno odgovoren za zagotavljanje etičnega izvajanja raziskave. Raziskovalec je odgovoren tudi za etično ravnanje z raziskovanimi udeleženci s strani sodelavcev, pomočnikov, študentov in zaposlenih, ki imajo prav tako podobne dolžnosti.

10.5. Raziskovalec sklene z udeleženci pred njihovo udeležbo v raziskavi jasen in pošten sporazum, ki razjasni dolžnosti in odgovornosti vsakega posameznika. Raziskovalec je dolžan spoštovati vse obljube in obveze v dogovoru. Raziskovalec obvesti udeležence o vseh vidikih raziskave, za katere pričakuje, da bi lahko vplivali na njihovo pripravljenost pri udeležbi, ter razloži vse druge vidike raziskave, o katerih udeleženci poizvedujejo. V primeru, da raziskave zaradi neuspeha pri pridobitvi polnega privoljenja udeležencev raziskave ni možno objaviti v popolni obliki, mora raziskovalec zaščititi dobrobit in dostojanstvo udeležencev v raziskavi. Raziskava z otroki ali s hendikepiranimi udeleženci, katerih prizadetost bi lahko omejila njihovo razumevanje in/ali komunikacijo, zahteva vključitev posebnih varnostnih postopkov.

10.6. Zaradi metodoloških zahtev raziskave se lahko raziskovalci v določenih primerih in če je to potrebno, poslužijo metode prikrivanja. Pred izvedbo tovrstne študije je raziskovalec posebej odgovoren za (I) sprejetje odločitve glede upravičenosti uporabe tovrstnih tehnik glede na znanstveno, izobraževalno ali uporabno vrednost; (II) sprejetje odločitve glede razpoložljivosti drugačnih postopkov, pri katerih posluževanje metode prikrivanja ni potrebno; in (III) za zagotovitev zadostne razlage udeležencem v čim krajšem času.

10.7. Raziskovalec spoštuje posameznikovo pravico do zavrnitve udeležbe v raziskavi ali kadarkoli do umika iz raziskave. Da bi lahko kar najbolje zaščitili omenjeno pravico, mora udeleženec v raziskavi pred svojo privolitvijo dobro razmisliti, posebno, kadar ima raziskovalec avtoriteto ali vpliv nad udeležencem. Omenjeni avtoritativni položaji vključujejo situacije, vendar niso omejene le na te, v katerih udeleženec v raziskavi sodeluje v okviru svoje zaposlitve, ali v situacijah, kjer je udeleženec študent, pacient ali oseba, ki je zaposlena pri raziskovalcu. Pravice posameznika imajo prednost pred potrebo raziskovalca po dokončanju raziskave.

10.8. Raziskovalec mora udeleženca varovati pred fizičnim in psihičnim nelagodjem, škodo in nevarnostjo, ki bi se lahko pojavili pri postopkih med raziskavo. V primeru, da obstaja tveganje za tovrstne posledice, mora raziskovalec o tem obvestiti udeleženca. Raziskovalnih postopkov, ki bi udeležencu lahko povzročili resno ali trajno škodo, se ne sme uporabljati, razen v primeru, če bi odklonitev uporabe teh postopkov udeleženca podvrgla tveganju ali večji škodi, ali v primeru, da ima raziskava velike potencialne ugodnosti in je vsak udeleženec v raziskavi o vsem informiran in je tudi podal prostovoljno privoljenje. Udeleženec mora biti obveščen o postopkih, ko lahko v razumnem časovnem obdobju po udeležbi kontaktira raziskovalca, če bi se zaradi raziskave znašel pod stresom ali bi mu škodovala ali pa bi se mu v zvezi z raziskavo porodila vprašanja ali skrbi. Privoljenje udeleženca ne omeji njegovih pravnih pravic ali zmanjša raziskovalčeve pravne odgovornosti.

10.9. Raziskovalec po koncu zbiranja podatkov udeležencu priskrbi informacije glede narave študije, z namenom, da ne bi prišlo do nobene napačne predstave v zvezi z raziskavo. V primeru, da znanstvene ali humanistične vrednote upravičujejo zadrževanje ali odtegnitev teh informacij, ima raziskovalec posebno odgovornost spremljanja raziskave in zagotavljanja odsotnosti škodljivih posledic za udeleženca.

10.10. V primeru, da imajo raziskovalni postopki neželene posledice za posameznega udeleženca, je raziskovalčeva dolžnost, da zazna ter odstrani ali popravi te posledice, vključujoč njihove dolgotrajne učinke.

10.11. Informacije, ki jih raziskovalec pridobi od udeleženca med raziskavo, so zaupni, razen, če je bilo predhodno dogovorjeno drugače. Če obstaja možnost, da lahko do določenih podatkov dostopajo tudi druge osebe, se ta možnost skupaj z načrtom varovanja zaupnosti udeležencu razloži kot del postopka pri pridobivanju soglasja oz. dovoljenja o udeležbi v raziskavi.

Ljubljana, 20. september 2013